

Dato: 02.06.2016
Saksnr.: 2014/1154
Løpenr.: 17941/2016
Arkiv: 002
Saksbehandler: LCO, TLH, ASV

KOMMUNEREFORM 2020 - ENDELIG VEDTAK

Saksnr	Utval	Møtedato
	Formannskapet	14.06.2016
	Kommunestyret	21.06.2016

RÅDMANNEN SITT FRAMLEGG TIL VEDTAK:

1. Tysvær kommunestyre er positiv til sammenslåing med Bokn kommune fra 01.01.2020. Kommunestyret legger til grunn at sammenslåingen vil bli gjennomført med grunnlag i inngått intensjonsavtale.
2. Dersom sammenslåing med Bokn kommune ikke blir muliggjort, vil Tysvær kommune fortsette som egen kommune også etter 2020.
3. Melding om vedtak sendes Fylkesmannen i Rogaland innen 30.06.2016.

Arvid S. Vallestad
rådmann

Linda Christine Olsen
plansjef

SAKSUTREDNING:

1. Bakgrunn

Stortinget har gitt sin tilslutning til å gjennomføre en kommunereform. Dagens kommunestruktur er fra 60-tallet, og siden den gang har det skjedd store endringer i kommunikasjoner og samfunnsliv som gjør at dagens kommuneinndeling ikke alltid er like hensiktsmessig. Målet med reformen er å styrke lokaldemokratiet og få mer robuste kommuner som kan påta seg nye oppgaver fra statlig og regionalt nivå, sikre verdiskapning og ivareta velferd og trivsel.

Det er 50 år siden forrige kommunereform og kommunene har fått et mer omfattende ansvar for velferdsoppgaver siden den gang. Samtidig har den statlige detaljstyringen økt, og kommunene flytter stadig flere oppgaver inn i interkommunale samarbeid. Regjeringen ønsker derfor kommuner som er bedre rustet til å håndtere oppgavene.

Dagens regjering viderefører en prosess som tidligere regjeringer startet. Kommunene skal gi sine synspunkt til Stortinget innen juni 2016, slik at regjeringen etter råd fra fylkesmennene kan fremme et konkret forslag og Stortinget ta en beslutning vedr. iverksetting og innhold før ny stortingsperiode starter i 2017. Stortingsflertallet ønsker en reform basert på frivillighet og har bedt kommunene vurdere hvilke nabokommunen det kan være hensiktsmessig å samarbeide med.

Tysvær kommune har så langt vurdert bestillingene i forbindelse med kommunereform 2020 i flere politiske saker der kommunestyret har tatt stilling til hvordan Tysvær kommune skal forholde seg til prosessen. I det følgende gis en oversikt over beslutninger og tiltak:

- Deltakelse i felles forprosjekt med Haugaland Vekst kommunene fra januar 2015
- Kommunestyrevedtak om videre prosess 24.03.2015
- Informasjonsside om kommunereform på kommunens nettside mai 2015
- Drøftinger under kommunestyrets strategikonferanse 28-29.05.2015
- Informasjon gitt administrative ledere på Tysværtunkonferansen 05.06.2015
- Kommunestyrevedtak 16.06.2015 med mandat for ønskede utredninger og prosesser
- Avtale med Agenda Kaupang om felles utredning om større kommune på ytre Haugalandet i samarbeid med kommunene Haugesund, Karmøy og Sveio sommeren 2015
- Orientering om kommunereformprosessen til ansattes org. i kontaktutvalget august 2016
- Formannskapsvedtak 10.11.2015 med godkjenning av handlingsplan for medvirkning, innbyggerdialog og videre framdrift
- Rapport fra utredningen om større kommune på ytre Haugalandet lagt fram av Agenda Kaupang i felles kommunestyremøte i Haugesund 26.11.2015.
- Orientering om status til ansattes organisasjoner i kontaktutvalget 27.11.2015
- Felles workshop for ledere i Bokn og Tysvær 14.12.2015
- Felles formannskapsmøte for Bokn og Tysvær 20.01.2016
- Rådmenn og administrasjon i Bokn og Tysvær ferdigstiller felles utredning av 0- og 1-alternativet for begge kommuner 29.02.2016
- Politisk sak i begge formannskap om innbyggerhøring av utredningsalternativ og utkast til intensjonsavtale 08.03.2016
- April- Mai – folkemøter og innbyggerhøring

Formannskapet gjorde følgende vedtak vedr. utredninger og innbyggerhøring den 08.03.2016:

1. *Tysvær formannskap vedtar å legge politisk sak om kommunereform 2020 med alternativutredninger for Tysvær kommune på innbyggerhøring fra medio mars til utgangen av april 2016.*
2. *Formannskapet godkjenner utkast til intensjonsavtale om sammenslåing av Bokn og Tysvær kommuner datert 26.02.2016 som del av høringsgrunnlaget.*
3. *For å sikre medvirkning og dialog med innbyggere og andre skal det i høringsperioden arrangeres folkemøte i Aksdal, der utredningene og intensjonsavtalen blir presentert, og der innbyggere og andre kan stille spørsmål til prosessen og de vurderingene som er gjort.*

Fylkesmannen i Rogaland sendte brev til kommunene i Rogaland den 15.04.2016 der de minnet om at kommunestyrene skal gjøre endelig vedtak innen juni 2016 (vedlagt saken). Fylkesmannen har i brevet bedt om informasjon om grunndata, vurdering av kommunens roller, økonomistatus og utvikling. Disse opplysningene finnes i saksutredningen eller utredningsrapportene som ligger som vedlegg til saksutredningen.

2. Utredningsprosess og innbyggerhøring

Beslutningen om hva som skulle utredes i Tysvær i forbindelse med kommunereform 2020 ble tatt i kommunestyret 16.06.2015. Vedtaket ga mandat for de utredningsprosesser som nå er gjennomført og som har vært på innbyggerhøring i tråd med bestemmelsen i Inndelingslovens § 10.

Kommunestyret gjorde den 15.06.2015 slikt vedtak:

- 1. Tysvær kommunestyre finner at kommunen har nødvendig kompetanse og kapasitet til å ivareta de tjeneste- og samfunnsutviklingsoppgavene vi har i dag på en i hovedsak god måte. Kommunen har likevel sårbarhetsutfordringer i form av små fagmiljøer og lite lønnsomme driftsstrukturer, som det må arbeides videre med å løse.*
- 2. Kommunestyret ønsker at det som alternativ til dagens kommunestruktur arbeides videre med følgende strukturendringer, i utredningssamarbeid med de aktuelle kommunene:
- Sammenslåing av Tysvær og Bokn.
- Tysvær vil delta i utredningsarbeidet med Karmøy, Haugesund, Sveio og Bokn kommuner. Dersom andre kommuner vil tiltre arbeidet er Tysvær kommune positiv til det.*
- 3. Kommunestyret understreker viktigheten av bred innbyggerdialog i det videre reformarbeidet, og ber om at rådmannen tidlig høst 2015 legger fram en egen plan for slik involvering sammen med en oppdatert plan for videre utredningsarbeider.*
- 4. Rådmannen har ansvar for nødvendige forarbeider og for at politisk sak om kommunereform med alternativutredninger blir sendt ut på innbyggerhøring senest 1. mars 2016, med sluttbehandling i kommunestyret i juni 2016.*

Utredningene:

Opprinnelig 0-alternativ utredning: Tysvær som egen kommune

Utredningen datert 27.05.2015 og vedlagt den politiske saken i juni 2015 ble oppdatert i januar 2016 og implementert som del av et samlet dokument som også omfatter 1-alternativutredningen. Rapporten utgår og er derfor ikke lagt ved saken.

0-alternativ utredningen: Tysvær som egen kommune

1-alternativ utredningen: Bokn og Tysvær som felles kommune

Utredningen datert 03.03.2016 er utført i felleskap av rådmennene og administrasjonen i Tysvær og Bokn kommuner og redegjør både for 0-alternativet og 1-alternativet for begge kommuner. Utredningen inneholder informasjon om økonomiske tilskudd til reformarbeidet og konsekvenser av nytt inntektssystem. Utredningen konkluderer med at det vil være økonomisk fordelaktig for begge kommuner å slå seg sammen både i forhold til statlig reformstøtte, sparte driftsutgifter og i forhold til innføring av nytt inntektssystem med framtidig reduserte overføringer fra staten. Tysvær med ca. 11.000 innbyggere vil kunne klare seg som egen kommune, men ser store fordeler med en sammenslåing med Bokn kommune, som vil gi både flere innbyggere, nye arealer og flere utviklingsmuligheter. Nye traseer for E39 og nye tilknytningspunkter for det framtidige veisystemet vil kreve samordning og samarbeid mellom kommunene. Når Rogfastprosjektet gjennomføres vil en ny sammenslått kommune samlet være bedre rustet til å møte nye utfordringer og muligheter, også i form av økt aktivitet og tilflytning fra sørfylket over tid.

2-alternativ utredningen: Storkommune på ytre Haugalandet

Vedlagtutredning av 26.11.2015 utført av Agenda Kaupang på oppdrag fra kommunene Haugesund, Karmøy, Sveio og Tysvær gir informasjon om fordeler og ulemper med alternativet – en større kommune på ytre Haugalandet. Utredningen er gjennomført før forslag til nytt inntektssystem ble

presentert, og baserer seg derfor på dagens inntektssystem. For informasjon om nytt inntektssystem, vises til utredningen av alternativ 1 Bokn og Tysvær av 03.03.2016.

I prosessen fram mot intensjonsavtale ble ansattes organisasjoner i Tysvær orientert om status og prosess i kontaktutvalget. Hovedtillitsvalgt fra Utdanningsforbundet representerte de ansatte i Tysvær i prosessen rundt utarbeidelse av intensjonsavtale mellom Bokn og Tysvær.

Det ble avholdt folkemøte 15.03.2016 som oppstart av innbyggerhøringen.

Tysvær har også hatt dialog med Haugesund og Sveio om evt. samtaler etter at intensjonsavtalen med Bokn ble undertegnet.

Innspill etter innbyggerhøring:

Det kom inn følgende skriftlige høringsuttalelser i forbindelse med innbyggerhøringen:

- Tysvær Venstre
- Tysvær Mållag
- S.E. Austbø
- Frode H. Johnsen

Uttalelsene er vedlagt saken.

Tysvær Venstre sier de er positive til kommunesammenslåing mellom Bokn og Tysvær, og at en må ta vare på levende bygder i begge kommuner. Venstre ønsker ikke en prosess med sammenslåing med Haugesund.

Tysvær Mållag er ikke enig i punktet i intensjonsavtalen om at den nye kommunen skal være språknøytral. Mållaget ønsker primært nynorsk som administrasjonsspråk, alternativt at begge språkalternativene skal være likestilte.

S. E. Austø peker på historikken rundt kommunesammenslåing fra 60-tallet og frem til i dag og mener mindre enheter er det beste for demokratiet. Han mener Tysvær bør bestå som egen kommune, alternativt en sammenslåing med Bokn dersom innbyggerne der ønsker det.

Frode Johnsen er positiv til at det er inngått intensjonsavtale med Bokn, men mener storkommune er alternativet dersom en skal sikre innbyggernes tjenestetilbud i framtida.

3. Økonomi

Kommuner som slår seg sammen vil få engangstilskudd på 20 mill. kroner i 2017 og reformstøtte på 5 mill. kroner i 2020. I tillegg får den sammenslåtte kommunen Tysvær-Bokn beholde tilskudd på nær 18,7 mill. kroner årlig (basistilskudd på 13,2 mill. kroner og småkommunetilskudd på 5,5 mill. kroner) i 15 år med nedtrapping de neste 5 årene, som om det fremdeles var to kommuner. Dette siste sikrer at dagens kommunale tjenester kan videreføres i 15 - 20 år, og gir således god tid til å ta ut effektiviseringsgevinst. Det er videre klargjort at nytt inntektssystem ikke vil ha økonomisk virkning fra 2017 for kommuner som slår seg sammen, men fra 2020 når ny kommune er etablert.

Med de endringene som er varslet, og som blir vedtatt i nytt inntektssystem fra 2017, vil både Bokn og Tysvær tape stort på å fortsette som egne kommuner. Inntektssystemet påvirker kommunene ulikt pr. innbygger. Tysvær kommune vil tape rundt 720 kroner pr. innbygger (samlet rundt 7,9 mill. kroner), mens Bokn vil tape rundt 4030 kroner pr. innbygger (samlet rundt 3,5 mill. kroner).

Sammen vil Bokn og Tysvær økonomisk få en vinn-vinn situasjon:

- Kommunene får beholde inntekter som om vi fremdeles var to kommuner i 15 – 20 år
- Nytt inntektssystem virker først når ny kommune er etablert i 2020
- Engangstilskudd til sammenslått kommune på 25 mill. kroner
- Effektivisering i perioden der ny kommune får beholde tilskudd

Samlet er merinntekt for en ny kommune fra 2020, sett opp mot at kommunene fortsetter som egne kommuner, minimum 200 mill. kroner, sett over en tidsperiode på 15 år. Dette er en vesentlig sum som kan nyttes til beste for tjenestene til innbyggerne i en ny kommune.

En sammenslåing med Bokn kommune vil ut fra en samlet økonomisk vurdering være svært positiv for begge kommuner.

Incentivordningene gjelder fram til kommunene har tatt beslutning om veien videre innen 30. juni 2016. Om det vil finnes lignende virkemidler etter denne datoen, er ukjent. Rådmannen vurderer de økonomiske incentivene i ny kommunereform som svært gode. Det er Stortinget som våren 2017 beslutter hvorvidt det blir kommunesammenslåing; det kan enten skje ved at Stortinget vedtar dette basert på søknad fra kommunene, eller ved at det blir vedtak om en tvangssammenslutning. I begge tilfeller gjelder kommunereformens økonomiske virkemidler.

4. Rådmannens merknader og tilråding

De tre utredningene som er gjennomført viser muligheter for framtidig kommunestruktur for Tysvær. Utredningene har vært på høring, er gjort tilgjengelige for interesserte og har vært drøftet i det politiske miljøet. Ledere og ansatte i kommunen har fått informasjon i flere sammenhenger, og også vært representert i forhandlingene mellom Bokn og Tysvær om intensjonsavtale.

Rådmannen ser det som positivt at Bokn og Tysvær kommune har samarbeidet om 1-alternativ-utredningen og utarbeidet utkast til intensjonsavtale om sammenslåing fra 01.01.2020. En sammenslåing vil styrke begge kommuner økonomisk, sammenlignet med å stå alene, og gi grunnlag for et offensivt og godt samordnet arbeid med tjeneste- og samfunnsutvikling i årene som kommer.

Med bakgrunn i saksutredningen, utredningsrapportene og de innspillene som er kommet gjennom innbyggerhøring og dialog med nabokommuner våren 2016, tilrår rådmannen at Tysvær kommune sender melding til Fylkesmannen i Rogaland om at kommunen er positiv til å slå seg sammen med Bokn kommune fra 2020.

En sammenslåing med Bokn vil bli gjennomført med grunnlag i inngått intensjonsavtale. Ansattes organisasjoner vil bli sikret medvirkning i tråd med bestemmelsene i arbeidsmiljøloven dersom kommunene velger å gå videre med sammenslåingsprosessen etter vedtak i juni 2016.

Slik rådmannen ser det, vil det også kunne være betydelige fordeler med en storkommuneløsning på Ytre Haugalandet, slik som Agenda rapporten peker på. En evt. slik løsning kan bli aktualisert av de endringene det nå arbeides med i den regionale organiseringen. Men med bakgrunn i den prosessen som har vært på Haugalandet, og de svært små justeringene som er varslet i det oppgavebildet kommunene nå har, framstår en slik løsning som helt uaktuell på nåværende tidspunkt. Dersom sammenslåing med Bokn ikke blir muligjort, bør Tysvær derfor fortsette som egen kommune.

Vedlegg:

1. Brev fra fylkesmannen i Rogaland 15.4.2016
2. Høringsuttale Tysvær Venstre
3. Høringsuttale Tysvær Mållag
4. Høringsuttale S.E. Austbø
5. Høringsuttale Frode Johnsen
6. Samlet utredning av 0-alternativet «Tysvær som egen kommune» og 1-alternativet «Sammenslåing av Bokn og Tysvær kommuner»
7. Utkast til intensjonsavtale for sammenslåing av Bokn og Tysvær kommuner
8. 2-alternativutredningen: Større kommune på Ytre Haugalandet